

Datum van inontvangstneming : 14/02/2023

Zaak C-770/22

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

19 december 2022

Verwijzende rechter:

Commissione tributaria provinciale di Genova (Italië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

22 november 2022

Verzoekende partij:

OSTP Italy Srl

Verwerende partijen:

Agenzia delle Dogane e dei Monopoli, Ufficio delle Dogane di Genova 1

Agenzia delle Dogane e dei Monopoli, Ufficio delle dogane di Genova 2

Agenzia delle Entrate - Riscossione – Genova

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Beroep dat is ingesteld door de vennootschap Ostp Italy s.r.l. tegen de voorafgaande kennisgeving van hypothecaire inschrijving die de Agenzia delle entrate (Italiaanse belastingdienst; hierna: „belastingdienst”) aan haar heeft betekend en waarbij de belastingdienst overgaat tot gedwongen tenuitvoerlegging van een vordering die betrekking heeft op eigen middelen van de Europese Unie, waarvan de executoriale titel door een rechter nietig is verklaard.

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

De prejudiciële verwijzing op grond van artikel 267 VWEU betreft de uitlegging van de artikelen 43, 44 en 45 van verordening (EU) nr. 952/2013. Meer bepaald vraagt de verwijzende rechter of de tenuitvoerlegging van een aanslag (te weten van een door de overheid opgelegd betalingsbevel), die de rechter in eerste aanleg reeds nietig heeft verklaard, in het licht van het beginsel van effectieve rechterlijke bescherming toelaatbaar is.

Prejudiciële vraag

„Kunnen de artikelen 43, 44 en 45 van verordening (EU) nr. 952/2013 aldus worden uitgelegd dat zij in de weg staan aan de verenigbaarheid met het Unierecht van een nationale regeling op grond waarvan door nationale rechterlijke instanties gewezen vonnissen in eerste aanleg waarbij belastingaanslagen met betrekking tot eigen middelen van de Europese Unie geheel of gedeeltelijk nietig worden verklaard, onmiddellijk uitvoerbaar zijn?”

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en van de Raad van 9 oktober 2013 tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie; artikelen 43, 44 en 45

Artikel 19, lid 1, VEU

Artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Decreto legislativo 31 dicembre 1992 n. 546 (wetsbesluit nr. 546 van 31 december 1992), artikel 47, met als opschrift „Schorsing van de bestreden handeling”; artikel 67-bis, met als opschrift „Voorlopige tenuitvoerlegging”; artikel 68, met als opschrift „Betaling van de heffing hangende de procedure”, en artikel 69, met als opschrift „Tenuitvoerlegging van vonnissen ten gunste van de belastingplichtige”.

Deze regeling kan als volgt worden samengevat:

Beroepen tegen aanslagen hebben geen schorsende werking; niettemin kan de verzoekende partij uitdrukkelijk voorzorgshalve erom verzoeken dat de tenuitvoerlegging van die aanslagen wordt geschorst. De rechter neemt daarover een beslissing. Die beslissing vervalt na de uitspraak van het vonnis in eerste aanleg, dat onmiddellijk uitvoerbaar is. De bepalingen van de Uniewetgeving zijn van toepassing op de betaling van bedragen die verband houden met eigen inkomsten van de Europese Unie.

Korte uiteenzetting van de feiten en van de procedure

- 1 In het kader van een geschil over de invoer van stalen buizen uit derde landen waarop douanerechten van toepassing zijn, heeft de Ufficio delle dogane di Genova (douanekantoor te Genua) in 2019 aan verzoekster belastingaanslagen betekend en haar vervolgens sancties opgelegd.
- 2 Bij in 2021 gewezen vonnissen heeft de Commissione tributaria provinciale di Genova (belastingrechter in eerste aanleg te Genua) alle maatregelen ten aanzien van de aanslagen en sancties in hun geheel nietig verklaard en de belastingdienst in de proceskosten verwezen.
- 3 Tegen die vonnissen heeft de Ufficio delle dogane hoger beroep ingesteld. De rechter in hoger beroep heeft de tenuitvoerlegging van de vonnissen echter niet geschorst.
- 4 Op 26 januari 2022 heeft de belastingdienst een voorafgaande kennisgeving van hypothecaire inschrijving betekend waarbij aan Ostp Italy s.r.l. is medegedeeld dat indien de door de belastingdienst geëiste bedragen niet worden betaald (hoewel de Commissione tributaria provinciale di Genova heeft verklaard dat zij niet verschuldigd zijn), een hypotheekrecht op haar onroerende zaken wordt ingeschreven voor een bedrag dat overeenstemt met tweemaal de betreffende schuld. Ostp Italy s.r.l. is tegen die kennisgeving opgekomen.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 5 De vennootschap Ostp Italy s.r.l. voert aan dat artikel 67-bis van wetsbesluit nr. 546/92 is geschonden en zij is met betrekking tot de inning van douanerechten van mening dat, indien de rechter in eerste aanleg het beroep tegen de rectificatieaanslag geheel of gedeeltelijk heeft toegewezen en het verschuldigde bedrag heeft uitgesloten of verlaagd, eventuele hogere bedragen die worden gevorderd, niet opeisbaar zijn, zodat de douaneadministratie gehouden is om eventuele kwijtscheldingsmaatregelen vast te stellen en om ervoor te zorgen dat bij de aanvang of de voortzetting van de inning slechts het laagste in rechte vastgestelde bedrag wordt geïnd.
- 6 Het Agenzia delle dogane (Italiaanse douaneagentschap; hierna: „douaneagentschap”) voert echter aan dat de nationale regeling in overeenstemming met het Unierecht moet worden uitgelegd, aangezien de aanslagen betrekking hebben op douanerechten, dat wil zeggen traditionele eigen middelen van de Europese Unie. Bijgevolg moet de voldoening van de douaneschuld ten minste worden beschermd totdat de administratie op grond van het nationale recht kan opkomen tegen het vonnis waarin de aanslag nietig is verklaard.
- 7 Ter onderbouwing van zijn argument beroept het douaneagentschap zich op artikel 68, lid 3-bis, van wetsbesluit nr. 546/92 en op arrest nr. 22012 van de Corte

di Cassazione (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Italië) van 13 oktober 2020 waarin is bepaald dat „ten aanzien van aan de grens geheven rechten die eigen middelen van de EU vormen, een niet-definitief vonnis op grond waarvan als niet-verschuldigd aangemerkte douanerechten aan de belastingplichtige moeten worden terugbetaald, niet kan worden aangemerkt als onmiddellijk uitvoerbaar op grond van artikel 69, lid 1, van wetsbesluit nr. 546 van 1992, welke bepaling niet verenigbaar is met het communautair douanewetboek en met het douanewetboek [van de Unie]”. Het douaneagentschap trekt het door de Corte di Cassazione tot uitdrukking gebrachte rechtsbeginsel ook door naar de situatie waarin de belastingplichtige nog niet heeft betaald en voert aan dat het in die gevallen gerechtvaardigd is wanneer de belastingdienst tenuitvoerleggingsprocedures inleidt.

Korte uiteenzetting van de motivering van de prejudiciële verwijzing

- 8 De verwijzende rechter heeft twijfels over de uitlegging van de bepalingen van verordening (EU) nr. 952/2013 in verband met het gezag van het bovengenoemde arrest van de Corte di Cassazione en de verwijzing in de nationale wetgeving naar de regeling van verordening (EU) nr. 952/2013.
- 9 Hij is van oordeel dat de uitlegging van het douaneagentschap niet kan worden aanvaard, aangezien zij in strijd is met het in artikel 19 VEU en in artikel 47 van het Handvest van de grondrechten verankerde beginsel van daadwerkelijke rechtsbescherming. Volgens die artikelen moet het recht op een voorziening in rechte doeltreffend zijn, dat wil zeggen dat het in abstracte zin juridisch geschikt moet zijn om de schending ongedaan te maken en aldus moet worden opgevat dat de uitoefening ervan niet bijzonder moeilijk of zelfs onmogelijk is.
- 10 De verwijzende rechter benadrukt dat het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft verduidelijkt dat het beginsel van effectieve rechterlijke bescherming een algemeen beginsel van het recht van de Unie vormt, waarvan de inhoud voortvloeit uit de artikelen 6 en 13 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) (arresten van 15 mei 1986, ██████████ 222/84, en 1 maart 2007, Unibet, C-432/05). Volgens vaste rechtspraak van het Hof van Justitie dient het beginsel van effectieve rechterlijke bescherming voorts erop gericht te zijn om een passende bescherming te waarborgen van de subjectieve situatie van de getroffenene door middel van een rechtsmiddel dat kan voorzien in de behoeften van het individu.
- 11 Verder heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens bepaald dat een beroep, wil het doeltreffend zijn, de situatie waarover wordt geklaagd direct moet kunnen verhelpen (Pine Valley Developments Ltd e.a. tegen Ierland, beslissing van de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens, 1989; ██████████ tegen Polen, 2000, § 158; ██████████ tegen Frankrijk, 2006, § 160).
- 12 Volgens de verwijzende rechter moet het in artikel 44 van verordening (EU) nr. 952/13 neergelegde recht op beroep als een recht op een doeltreffend beroep

worden opgevat. Het is duidelijk dat wanneer de tenuitvoerlegging van een door de rechter in eerste aanleg reeds nietig verklaarde maatregel wordt toegestaan, het rechtsmiddel geen enkel concreet nut voor het individu heeft en ertoe leidt dat het beroep niet doeltreffend is.

- 13 Enerzijds zou de voorlopige bescherming immers geen nut hebben indien een bij vonnis reeds nietig verklaarde handeling door de administratie ten uitvoer zou kunnen worden gelegd. Anderzijds zou het oordeel zelf zinloos zijn wanneer het teniet kan worden gedaan door een bestuurlijke beslissing die volgt op het vonnis in het voordeel van de belastingplichtige en zonder toetsing door de rechter in hoger beroep. Voorts zou de duur van het proces onvermijdelijk worden opgerekt totdat het vonnis in kracht van gewijsde is gegaan.
- 14 Volgens de verwijzende rechter kan de omstandigheid dat het om eigen middelen van de Unie gaat, geen rechtvaardiging vormen voor een uitlegging die toestaat dat door een rechter reeds nietig verklaarde maatregelen ten uitvoer worden gelegd.
- 15 In dit verband blijkt uit artikel 1 van het aanvullend protocol bij het EVRM dat de bescherming van eigendom kan worden onderworpen aan fiscale eisen van de staat, zodat inmenging in de privésfeer op dit gebied en in dergelijke gevallen gerechtvaardigd kan zijn. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft echter bevestigd dat de uit belastingheffing voortvloeiende financiële verplichting de in deze bepaling neergelegde bescherming kan schaden indien zij de persoon of entiteit in kwestie een buitensporig zware last oplegt of zijn of haar financiële situatie ernstig schaadt (EVRM, Buffalo s.r.l. tegen Italië, 3 juli 2003, nr. 38746/97).
- 16 Volgens de verwijzende rechter is het duidelijk dat op het moment waarop de bevoegde rechter de maatregel waaruit de belastingschuld voortvloeit met terugwerkende kracht nietig verklaart, inmenging in de vorm van de hypothecaire inschrijving of van de procedure voor de gedwongen tenuitvoerlegging van de vordering niet gerechtvaardigd is, aangezien de rechtsgrond daarvoor ontbreekt, en evenmin evenredig is, aangezien een rechterlijke instantie reeds heeft geoordeeld dat de vordering ongegrond is.
- 17 Overigens blijkt uit onderzoek van de bepalingen van verordening (EU) nr. 952/2013 en van de nationale bepalingen dat niets in de weg staat aan de rechtstreekse werking van het vonnis in eerste aanleg.
- 18 Tot slot merkt de verwijzende rechter op dat de uitleggingsvraag van belang is aangezien deze van invloed is op de beslissing over de kosten van het geding. Die kosten moeten ofwel ten laste van verzoekster ofwel ten laste van de douaneadministratie worden gebracht afhankelijk van hoe de prejudiciële vraag wordt beantwoord. In dat kader merkt hij op dat het Hof van oordeel was dat die reden voldoende was voor de relevantie van de uitleggingsvraag (Hof van Justitie, 28 november 2018, Amt Azienda Trasporti e Mobilità e.a., C-328/17).